

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 14. august 2017 i sag nr. BS [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

(advokat Liselotte Mikkelsen, Aarhus)

mod

[REDACTED] Forsikring A/S
[REDACTED]
[REDACTED]

(advokat Jens Andersen-Møller, Aarhus)

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen vedrører krav på erstatning for personskade, som sagsøgeren, [REDACTED] [REDACTED] angiver at have pådraget sig ved et færdselsuheld i 2008, hvor hun under kørsel i bil blev påkørt af en anden bil, der var ansvarsforsikret hos sagsøgte, [REDACTED] Forsikring A/S.

Sagsøgeren har efter sin endelige påstand principalt nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale sagsøger 1.580.023 kr. med tillæg af procesrenter fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgeren har subsidiært påstået sagsøgte tilpligtet at betale sagsøger et efter rettens skøn fastsat mindre beløb med tillæg af procesrenter som anført.

Sagsøgte har påstået frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Denne dom indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 2.

[REDACTED] var den 19. juli 2008 fører af en personbil, mrk. Peugeot 407, som blev involveret i et færdselsuheld, idet en personbil af mrk. Renault Scenic, ført af [REDACTED] påkørte hendes bil bagfra. Der skete et harmonikasammenstød, idet [REDACTED] bil blev påkørt af en tredje personbil af mrk. Toyota Corolla. Ifølge [REDACTED] skadeanmeldelse til [REDACTED] Forsikring A/S (herefter [REDACTED]) kørte hun frem mod rødt lys, tog farten af og blev herefter presset op i bilen foran, da bilen bagved kørte op bagi hende. Efter det oplyste var

der ingen frontskader på den bil, [REDACTED] kørte i.

Ifølge taksatorrapport af 5. august 2008 blev skaden på den bil, [REDACTED] kørte i, takseret til 9.619,73 kr. inkl. moms. Beløbet dækker udgifter til udskiftning af bagkofanger samt af- og påmontering af bagkofanger, baglygter, lister og stænklapper. Forsikringsselskabet for den tredje involverede personbil af mrk. Toyota Corolla, Alm. Brand Forsikring A/S, har til [REDACTED] advokat oplyst, at forsikringstageren ved telefonisk anmeldelse af skaden den 28. juni 2008 oplyste, at han ikke var helt klar over, om bilen foran kørte op i en anden bil foran, at forsikringstageren ramte modpartens anhængertræk, og at der blev kørt meget langsomt pga. lyskryds. Ifølge taksatorrapport ville reparationsomkostningerne for skaderne på Toyotaen udgøre i alt 31.090,75 kr. inkl. moms.

[REDACTED] har anerkendt erstatningsansvar over for [REDACTED] men har bestridt, at der er årsagssammenhæng mellem ulykken og hendes sygeperioder, mén og nedsatte erhvervsevne. [REDACTED] har i forbindelse med et ad citationssøgsmål indgået forlig med Alm. Brand Forsikring A/S, om at dette selskab friholder [REDACTED] for halvdelen af ethvert krav, som [REDACTED] måtte blive pålagt at betale til [REDACTED]

[REDACTED] arbejdede i årene 2000 til 2008 som kontorassistent i en privat virksomhed. Den månedlige løn i 2008 udgjorde 24.000 kr. I foråret 2008 opsagde hun sin stilling for at startede egen virksomhed, en forretning i [REDACTED] med salg af brugskunst m.m. Forretningen åbnede i august 2008 og lukkede i november 2009.

Efter ulykken kontaktede [REDACTED] samme dag lægevagten med klage over tiltagende nakkesmerter. Vagtlæge Stig Axelsen konstaterede helt normal bevægelighed i nakken og lidt ømme nakkemusklér. Han henviste hende til eventuelt at kontakte egen læge med henblik på fysioterapi

Ifølge journalrapport blev egen læge kontaktet af [REDACTED] den 28. juli 2008 for henvisning til fysioterapeut på grund af smerter i nakken efter påkørsel og den 22. august 2008 for henvisning til røntgen på grund af konstante smerter i nakke og baghoved og vedvarende hovedpine. Den 30. september 2008 henvendte hun sig til lægen med stresslignende hyperventilationssymptomer, almen utilpashed mv. og fik efter ønske henvisning til neurolog for afklaring af whiplash-traume.

[REDACTED] blev den 12. november 2008 undersøgt af neurolog Per Schmidt Sørensen, Hammel, som vedrørende halshvirvelsøjlen fandt fri bevægelighed, men ømhed i muskulaturen i nakke-skulderåget. Han anbefalede 4 behandlinger med akupunktur mod de ømme nakkemusklér. Ved en undersøgelse den 12. januar 2009 konstaterede han, at det havde

hjulpet overordentligt godt, at [redacted] havde fået akupunktur kombineret med kraniosakralterapi. Lægen anbefalede hende eventuelt at opsøge en afspændingspædagog og afsluttede hendes behandling.

Af egen læges journal fremgår, at [redacted] den 26. juni 2009 var til læge på grund af soven og snurren i højre hånd, prop-for-nemmelse i højre øre, sløret syn mv., men ikke hovedpine. [redacted] erkendte selv betydelige stressfaktorer i form af skilsmisse, butiksovervejelser, høj husleje mv. Den 11. august 2009 henvendte hun sig med nakke- og rygmyoser og fik henvisning til fysioterapeut, og den 24. august 2009 henvendte hun sig med vedvarende smertegener efter whiplash-traume og hjertekoldbøtter, hvorfor hun fik foretaget en EKG-måling.

Speciallæge Dorte Clemmensen, Risskov, afgav den 24. september 2009 en neurokirurgisk speciallægeerklæring til If Skadeforsikring. Af erklæringen fremgår, at [redacted] ved beskrivelse af ulykken den 19. juli 2008 angav at være blevet påkørt to gange, og at hendes bil fik ret svær skade. Hendes nuværende gener blev beskrevet som daglige nakkesmerter, bevægeindskrænkning og nakkehovedpine, kvalme og opkastninger ved svære smerter, nedsat korttidshukommelse, hjerteproblemer med besvimelse og tristhed. Ved undersøgelse af halshvirvelsøjlen blev der konstateret nedsat bevægelighed i alle retninger. Lægen konkluderede, at der er årsags-sammenhæng mellem hendes piskesmældssymptomer og ulykken, og at hun måtte forvente varig bevægeindskrænkning og varig tendens til nakkesmerter og hovedpine.

[redacted] blev ifølge dagpengejournalen fra Jobcentret, [redacted] Kommune, delvist sygemeldt fra den 1. september 2009. På et opfølgende møde i Jobcentret den 2. november 2009 oplyste [redacted] at hun var sygemeldt grundet hjerteanfald, piskesmæld og en blodprop i hjernen, og at hendes forretning blev afviklet pr. 30. november 2009. Hun forventede at raskmelde sig pr. 31. december 2009. Af opfølgende møder i december 2009 og januar, april og juli 2010 fremgår, at [redacted] fra 1. januar 2010 blev sygemeldt på fuld tid og herefter var i praktik i flere perioder, hvorefter hun fandt det realistisk, at hun kunne arbejde 20 - 22 timer om ugen med pauser.

Den 5. juli 2010 kom [redacted] til skade på en maskine hos en fysioterapeut, hvor hun fik et slag i ryggen. Ifølge egen læges journal af 9. juli 2010 var der tale om ny forstuvning i nakken.

Den 10. september 2010 afgav speciallæge i neurokirurgi Niels Sunde på foranledning af [redacted] en speciallægeerklæring om [redacted] helbredstilstand. [redacted] oplyste blandt andet om ulykken den 19. juli 2008, at hun blev påkørt af en bagfrakommen bil, der kørte med en anslået hastighed på 50 - 60 km/t., at den bagfra-

kommende bil blev skubbet op bagi hendes vogn af en anden bil, at der var betydelige skader på hendes bils bagparti, og der blev foretaget reparationer for ca. 20-30.000 kr. Ifølge erklæringens konklusion blev der ved den objektive undersøgelse påvist en let nedsat bevægelighed i nakke ledsaget af smerter i yderstillinger samt ømhed af de øvre tornapper i nakken, muskelfæster og muskulatur i nakke-skulderåg. Diagnosen var distorsio columnae cervicalis, sequelae (whiplash) - følger efter vridtraume af nakkehvirvler (piskesmældslæsion).

Efter anmodning fra Jobcentret foretog neuropsykolog Poul Erik Spliid en neuropsykologisk undersøgelse af [redacted] og afgav erklæring af 19. november 2010. Han vurderede, at [redacted] funktionsevner varigt og væsentligt er begrænset i ethvert erhverv, hvorfor hendes fremtidige erhvervsevne vil være afhængig af en række skånebehov.

[redacted] Kommune foretog i 2010 - 2011 en arbejdsevnevurdering af [redacted]. Sagsbehandleren konkluderede den 5. januar 2011, at [redacted] funktionsevne er varigt og væsentligt begrænset i ethvert erhverv, og at tilstanden var stationær og uden yderligere behandlingsmuligheder. På den baggrund godkendte kommunen den 19. januar 2011 en ansøgning fra [redacted] om godkendelse til fleksjob.

Sagen blev forelagt for Arbejdsskadestyrelsen (nu Arbejdsmarkedets Erhvervssikring), som i en vejledende udtalelse af 21. november 2011 vurderede, at [redacted] som følge af ulykken den 19. juli 2008 havde lette til middelsvære nakkegener svarende til en méngrad til 8 %, og at hun havde et varigt erhvervsevnetab på skønsmæssigt 50 %. Efter anmodning fra [redacted] foretog Arbejdsskadestyrelsen en revurdering og konkluderede den 10. juli 2012, at det ikke er overvejende sandsynligt, at der ved den efterfølgende ulykke den 5. juli 2010 indtrådte en forværring, så det ændrede ved den fastsatte méngrad eller erhvervsevnetab.

Da [redacted] ikke anerkendte Arbejdsskadestyrelsens vurdering, blev sagen anlagt den 10. april 2013.

Under sagen er der stillet spørgsmål til Retslægerådet om årsagssammenhæng. I Retslægerådet erklæring af 27. februar 2014 er anført:

Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet besvare de stillede spørgsmål således:

Spørgsmål A:

Er gener, som de sagsogte påberåbte sig i tiden umiddelbart efter uheldet den 19. juli 2008, jf. journalnotat af 28. juli 2008 (bilag H), side 6, sædvanligvis forbigående.

Sagsøger blev 19.07.08 udsat for et trafikuheld, hvor hun, som fører af motorkøretøj, blev påkørt af anden bil. Ifølge sagens bilag H har der været kontakt til egen læge 10 dage efter ulykkestilfældet, og der er klager over hovedpine. Den 30.09.08 anføres stresslignende symptomer med hyperventilationssymptomer og nærlipotymier. For så vidt angår smerter i nakke og bagehoved, er disse symptomer vanlige efter et forceret fleksions/ekstensionstraume, såkaldt whiplash traume. Respirationsproblemer med hyperventilation er ikke sædvanligt ved whiplash traume.

Spørgsmål B:

Er der holdepunkter for at fastslå, at de hjerteanfald, sagsøger angiver som opstået i tiden efter opstart af egen forretning i august 2008, jf. egen læges journalnotat af 22. september 2008 (bilag H, side 6), er forårsaget af påvirkninger, hun var udsat for i forbindelse med færdselsuheldet den 19. juli 2008.

Idet der henvises til svar på spørgsmål A, er symptomer fra hjertet ikke sædvanligt ved whiplash traume, men sekundære myogene forandringer med smerter i ryg og bryst, der kan imitere hjertesmerter er ikke usædvanligt.

Spørgsmål C:

Er gener som omtalt i spørgsmål B samt forhold omtalt i patientens spørgsmål til lægen, journalført den 23. maj 2012 (bilag H, side 11), egnede til at påvirke psyken med somatiseringstendens til følge.

Spørgsmålet er lidt uklart formuleret.

Psykiske symptomer i form af træthed, depressionstilbøjelighed, uoverkommelighedsfølelse, er symptomer omtalt d. 23.05.12, er uspecifikke symptomer, der kan ses ved en række tilstande, herunder kroniske smertetilstande, men kan også være symptomer på præmorbid psykosociale belastninger. Det er også velkendt, at de omtalte psykiske symptomer kan være vejrtrækningsproblemer.

Spørgsmål D:

Giver fraværet af journalnotater vedrørende nakke-/hovedgener i perioden 22. august 2008 og frem til efter august 2009 en indikation for, at sagsøgers hoved-/nakkegener med relation til færdselsuheldet den 19. juli 2008 har været forbigående.

Spørgsmålet er delvist af hypotetisk karakter, men det forhold, at der ikke har været kontakt til egen læge i perioden fra ultimo august 2008 og frem til august 2009 for så vidt angår hoved-/nakkegener taler for, at symptomerne enten har haft forbigående karakter eller har været af en sådan intensitet, at de ikke har givet anledning til at kontakte egen

læge.

Spørgsmål E:

Er der holdepunkter for at fastslå, at de sjældne tilfælde af soven og snurren i højre hånd, der omtales i egen læges journal under 26. juni 2009 (bilag H, side 7) er forårsaget af påvirkninger, sagsøger var udsat for ved færdselsuheldet den 19. juli 2008.

Såfremt spørgsmålet besvares bekræftende, bedes Retslægerådet nærmere redegøre for ætiologien.

Det forhold, at der først omtales soven og snurren i højre hånd knapt 1 år efter ulykkestilfældet, taler for, at der ikke er nogen sammenhæng imellem ulykkestilfældet og symptomerne fra højre hånd.

Spørgsmål F:

Idet der henvises til bemærkningen i egen læges journal (bilag H, side 8) den 9. juli 2010 ønskes det, også med henvisning til sagsogers redegørelse, oplyst, om denne forstuvning må antages at have forværret sagsogers tilstand.

I det omfang der ikke foreligger relevant redegørelse for de nærmere omstændigheder, ønskes det vurderet, om en sådan forstuvning, der kan rummes indenfor beskrivelsen, ville være egnet til at forværre/vedligeholde sagsogers nakke-/hovedgener.

Der er hverken omtalt symptomer eller objektive fund i relation til notatet 09.07.10, så Retslægerådet kan ikke udtale sig nærmere om betydningen af den pågældende bemærkning om slag og mulig forstuvning.

Spørgsmål G:

Er der holdepunkter for at fastslå, at den kraftige hovedpine og de synsforstyrrelser, der jf. journalnotat af 27. oktober 2011 (bilag H, side 10) er tiltaget over de seneste uger, er forårsaget af påvirkninger, sagsøger var udsat for i forbindelse med færdselsuheldet den 19. juli 2008.

Ved en bekræftende besvarelse bedes Retslægerådet nærmere redegøre for ætiologien.

Symptomer, der første gang omtales 3 år efter ulykkestilfældet, kan ikke have relation til færdselsuheldet i juli 2008.

Spørgsmål H:

Er der holdepunkter for at fastslå, at de i journal fra Knud Juul Ny-

holm dækkende perioden 19. maj 2011 - 22. maj 2013 omtalte gener fra columnen er forårsaget af påvirkninger, sagsøger måtte have været udsat for i forbindelse med færdselsuheldet den 19. juli 2008.

I givet fald hvilke.

Nej, idet der henvises til svar på spørgsmål G.

Spørgsmål I:

Er der på objektivt grundlag, herunder gennem billeddiagnostiske undersøgelser, konstateret fysiske forandringer hos sagsøger, der kan henføres til påvirkninger, hun var udsat for i forbindelse med færdselsuheldet den 19. juli 2008.

Billeddiagnostisk er der ikke fundet forandringer i halshvirvelsøjlen. Ifølge sagens bilag 8 er der ved neurokirurgisk undersøgelse i september 2010, 2 år efter ulykkestilfældet, fundet indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen og med ømhed af de øvre torstaple i nakken samt den regionale muskulatur. Disse fund er uspecifikke fænomener og kan ikke i sig selv tillægges nogen betydning eller tages til indtægt for relation til ulykkestilfældet i 2008. Der er ikke fundet andre kognitive svigt. Der har ikke været noget kranietraume i relation til ulykkestilfældet i 2008, og derfor kan den påviste reduktion i hukommelse ikke tages til indtægt for nogen traumatisk betinget hjerneskade.

Spørgsmål J:

Er der holdepunkter for at fastslå, at sagsøger som følge af påvirkninger i forbindelse med færdselsuheldet den 19. juli 2008 er kognitivt reduceret.

I givet fald hvilke.

Det ønskes i tilslutning til besvarelsen oplyst, om eventuelle kognitive deficits lige såvel kunne henføres til somatiske og psykiske gener relateret til sagsøgers oplevelse af hjerteanfald.

Ifølge sagens bilag A har en neuropsykologisk undersøgelse af sagsøger godt 2 år efter ulykkestilfældet vist en forringet kort- og langtids-hukommelse i forhold til det "forventede" hos sagsøger. Hukommelsen hos sagsøger er dog fortsat bedre end det, der ses hos 1/3 af jævnaldrene. Da sådanne hukommelsesforstyrrelser kan have flere årsager, og da kognitiv reduktion i øvrigt ved traumatisk nakkeskade uden hovedtraume ikke ses, er det Retslægerådets opfattelse, at uheldet 19.07.08 ikke har givet anledning til kognitiv reduktion. Retslægerådet vurderer, at den beskudne reduktion i hukommelsen skyldes andre faktorer end traumet uden at man nærmere kan angive hvilke.

Spørgsmål K:

Er der holdepunkter for at antage, at sagsogers hoved- og nakkerelaterede gener er forværret i forbindelse med behandling hos fysioterapeut i juli 2010.

Det ønskes i tilslutning til besvarelsen oplyst, om en hændelse som beskrevet er egnet til at fastholde genebilledet, således at generne ikke vil være forbigående, jf. svaret på spørgsmål A.

Der foreligger ikke nogen dokumentation for forværrede nakkegener efter fysioterapeutisk behandling i 2010.

Spørgsmål L:

Er der holdepunkter for at antage, at sagsøger har udviklet et kronisk smertesyndrom.

I givet fald bedes Retslægerådet redegøre for, om relationer mellem påkørsler, som den sagsøger var udsat for den 19. juli 2008, og udvikling af kroniske smerter er entydige, eller om årsagerne til sådanne smertetilstande kan være mange og komplekse.

Det ønskes i tilslutning til besvarelsen oplyst, om smertetilstande som de sagsøger anfører, også ses hos personer, der ikke har været udsat for traumatiske påvirkninger af nakkeregionen.

Et kronisk smertesyndrom er ikke en entydig diagnose, men en tilstand med vedvarende smerter i en eller flere legemsregioner og ofte med associerede psykiske symptomer i form af almen træthed, depressionstilbøjelighed, hukommelses-, koncentrations- og indprentningssvækkelse. Sagsøger har visse af disse symptomer. Kroniske smertetilstande har ofte en kompleks ætiologi med en kombination af mekaniske, psykologiske og sociale faktorer som årsag.

Spørgsmål M:

Er nakke- og hovedgener, som de sagsøger påberåber sig, almindeligt forekommende i den danske befolkning, også hos personer der ikke har været udsat for traumatiske påvirkninger.

Ja.

Spørgsmål N:

Er der efter Retslægerådets opfattelse objektive holdepunkter for at fastslå, at sagsogers hoved- og nakkerelaterede gener udelukkende eller altovervejende må anses for at være forårsaget af påvirkninger fra færdselsuheldet den 19. juli 2008.

Oplysningerne om traumet 19.07.08 er så beskedne og den tidsmæssige

relation mellem ulykkestilfældet og efterfølgende kontakt til egen læge er lang, så derfor vurderer Retslægerådet ikke, at man kan fastslå nogen præcis relation imellem ulykkestilfældet og de efterfølgende hoved- og nakkegener.

Spørgsmål O:

Giver ovennævnte spørgsmåls forelæggelse for rådet i øvrigt rådet anledning til bemærkninger.

Nej.

I en supplerende erklæring af 8. juli 2014 er anført:

Med sagens tilbagesendelse skal Retslægerådet indledningsvis beklage, at rådet i første omgang ikke har været opmærksom på sagens bi-lag 3, hvori oplyses, at sagsøger er set af vagtlæge, hvor der påvises ømme nakkemusklér, men i øvrigt fri bevægelighed.

Retslægerådet skal som følge heraf besvare det supplerende stillede spørgsmål således:

Spørgsmål P:

Retslægerådet bedes venligst oplyse, om man ved besvarelsen af spørgsmål N er opmærksom på sagens bilag 3, hvoraf det fremgår, at sagsøger selv samme dag uheldet skete opsøgte lægevagten, hvor man konstaterede smerter i nakken.

I benægtende fald bedes Retslægerådet besvare spørgsmål N på ny under medinddragelse af sagens bilag 3.

Oplysninger om traumat 19.07.08 er beskedne, men sagsøger har været vurderet i umiddelbar relation til ulykkestilfældet, hvor der er klager over nakkesmerter med påvisning af ømme nakkemusklér. På denne baggrund skønner Retslægerådet, at der kan være en sammenhæng imellem ulykkestilfældet og de efterfølgende nakkegener.

Retslægerådets erklæring har været forelagt Arbejdsskadestyrelsen, som i en vejledende udtalelse af 28. december 2015 har anført, at Retslægerådets udtalelser ikke giver styrelsen anledning til at ændre sine tidligere vurderinger. Styrelsen har blandt andet anført, at det ikke kan udledes af Retslægerådets besvarelse, at der ikke er sandsynliggjort årsagssammenhæng mellem ulykken og de beskrevne varige nakkegener med udstrålende symptomer, kognitive ledsagesymptomer og objektive fund, der er redegjort for i speciallægeerklæringen af 10. september 2010.

Efter anmodning fra [redacted] er der foretaget syn og skøn af bilinspektør Per Bo Hansen fra DanCrash ApS vedrørende den hastighedsændring, som

████████████████████ bil blev udsat for ved påkørslen den 19. juli 2008. I skønserklæring af 19. september 2016 er blandt andet anført:

Spørgsmål 1:

Skønsmanden bedes redegøre for og visualisere hændelsesforløbet og herunder beregne, hvad den mest sandsynlige hastighedsændring den bil, sagsøger var i, blev udsat for.

Svar på spørgsmål 1:

Det rekonstruerede hændelsesforløb indeholder ikke 2 påkørsler, hvilket ikke indebærer en udelukkelse af påstanden, idet føremes reaktionsmønstre ikke er kendte. Rekonstruktionen baseres derfor på "almindelige reaktioner".

Den således beregnede hastighedsændring for sagsøgers bil er 6,4 km/t, hvilket er den mest sandsynlige hastighedsforskel.

Hændelsen er visualiseret og findes særskilt.

Spørgsmål 2:

Skønsmanden bedes oplyse, om sagsøger, når de af hende oplyste omstændigheder lægges til grund, herunder om placering på uheldstidspunktet, har været udsat for en sådan kraftpåvirkning, at dette efter skønsmandens vurdering har kunnet føre til en ekstension/fleksion påvirkning og sagsøgers nakkehvirvler. Det ønskes herunder oplyst, om sagsøgers overkrop, herunder nakke/hoved/hals har bevæget sig frem og tilbage ved påvirkningen (whiplash).

Svar på spørgsmål 2:

Som beregningerne er udarbejdet findes der ikke den beskrevne bevægelse, idet bilen ikke "kastes frem" i en foran holdende bil eller anden genstand. Personen udsættes derfor ikke for "den modsat rettede kraft" der normalt - rent teknisk - forudsættes, inden den anførte bevægelse findes.

Spørgsmål 3:

Hvilken almindeligvis forekommende påvirkning kan den påvirkning, sagsøger blev udsat for ved færdselsuheldet den 19. juli 2008, bedst sammenlignes med.

Der ønskes herunder oplyst, om kraftpåvirkningen afviger fra almindeligt forekommende belastninger i dagligdagen.

Svar på spørgsmål 3:

3.1 Påvirkningen er beregnet jf. bilag til mellem 3 og 4 g, og skal - for at være sammenlignelig - have retning mod personens ryg, idet det er sædet i bilen, der "tvinger" personen frem.

Således kan sammenligningen være den bevægelse der opstår, når man lader sig falde bag over fra siddende til liggende stilling, og påvirkningen derved vil variere fra 1 g til ca. 6 g, sidstnævnte hvis man sidder på en flade, der er placeret højere oppe end den madras/andet, man falder tilbage på.

3.2 Idet en sådan bevægelse er almindeligt forekommende i kåthed eller opstemthed, vil det være individuelt om den kan siges at være almindelig, men det kan udtales, at der ikke fordres ekstremsport, rallykørsel eller elitegymnastik for at man udsættes for en sådan.

Civilstyrelsen har den 4. januar 2017 meddelt A [REDACTED] [REDACTED] fri proces. Civilstyrelsen har oplyst, at [REDACTED] har en retshjælpsforsikring hos If Skadesforsikring, og at forsikringsselskabet har meddelt dækningstilsagn til sagen med dækningsmaksimum på 100.000 kr.

[REDACTED] har opgjort sit krav således:

Godtgørelse for svie og smerte

For perioden 01.09.2009 - 31.12.2009

122 dage á 85,00 kr. 10.337,00 kr.

For perioden 01.01.2010 - 11.10.2010

283 dage á 170,00 kr. 48.110,00 kr.

Svie og smertegodtgørelse i alt 58.730,00 kr.

Godtgørelse for varigt mén

8 % af 766.000,00 kr. 61.280,00 kr.

Erhvervsevnetabsstatning:

Årsløn i henhold til tidligere indtjening

24.000,00 kr. x 12 mdr. 288.000,00 kr.

Ferietillæg 1 % 880,00 kr.

ATP-bidrag, 81,30 kr. x 12 mdr. 1.951,00 kr.

Årsløn i 2008-niveau 292.831,00 kr.

Opreguleret til 2011-niveau, jf. EAL § 15 320.882,00 kr.

Erstatningen kan beregnes således:

320.882,00 kr. x 10 x 50 %	1.604.410,00 kr.
Fratrukket aldersreduktion 9 %	<u>144.397,00 kr.</u>
Erhvervsevnetabserstatning udgør kr.	1.460.013,00
Påstand i alt kr.	1.580.023,00

Forklaringer

■■■■■■■■■■■■■■■■■■■■ har forklaret, at hun den 19. juli 2008 kom kørende ad ■■■■■■ frem mod ■■■■■■ krydset. Lyset i krydset var rødt, og hun trillede frem, idet hun afventede grønt lys. Den forankørende bil blokerede bremserne, da en anden bil var gået i stå. Da hun bremsede op, blev hun påkørt med det samme og mærkede et smæld. Hun tænkte: "Hold da op", hvorefter hun mærkede et smæld mere. Hun steg ud af bilen, og føreren fra bilen bagved, ■■■■■■ sagde: "Undskyld - jeg kørte op i dig to gange". Den tredje bil, som var involveret i sammenstødet, var fyldt med unge mennesker, som havde været til polterabend, og bilen var smadret. Hendes egen bil havde fået beskadiget sin kofanger. Hun ved ikke, hvor meget den ellers blev ødelagt. Føreren af den tredje bil anerkendte skylden for sammenstødet.

Den forklaring, som ■■■■■■ har givet til If Forsikring, passer ikke med det, der skete, og stemmer heller ikke med ■■■■■■ udtalelse efter påkørslen. Det var med hård kraft, hun blev påkørt, og bilen bagfra kørte med 50 - 60 km/t. Hun følte, at nakken blev trykket. Hun ved ikke, hvilket beløb hendes bil blev repareret for.

Efter påkørslen kontaktede hun vagtlægen, da hun fik det dårligt. Hun blev svimmel og fik ondt i nakken. Hun opsøgte sin egen læge i slutningen af juli 2008 og den 22. august 2008 og blev henvist til neurolog, hvor hun var til konsultation i november 2008. Det næste lægebesøg hos egen læge var i august 2009. Hendes egen læge kunne ikke gøre noget ved hendes gener. Hun prøvede diverse forskellige slags behandlinger. Hendes nye butik var hendes drøm, så hun ville gøre alt for at klare den.

Hun opsigde sit arbejde ved ■■■■■■ da hun altid havde haft en drøm om en forretning. Det var aftalt med hendes arbejdsgiver, at hun kunne opsige arbejdet, når forretningen gik godt. Hun var langt i processen, da uheldet skete. Hun håbede, at det blev bedre med nakken. Hun har altid arbejdet mange timer, og hun troede, at smerterne ville fortage sig. Forretningen gik godt, da hun havde sparet op til den. Hun kunne klare sig uden kassekredit. Hun fik det imidlertid dårligere og dårligere, og hun stressede sin krop. Hun ansatte en medhjælper i butikken i slutningen af 2008, så hun kunne tage til behandlinger. Desuden fik hun hjælp fra familien og en ung pige.

I sommeren 2009 fik hun synsforstyrrelser og ansigtslammelser. Det fortog sig, og hun fik ingen forklaring på generne. Måske havde hun haft en lille blodprop, men der var ingen tegn på det. Siden 2002 havde hun haft problemer med hjertet, men det havde ikke givet hende problemer med at passe sit arbejde på normale vilkår. I september 2009 blev hun delvist sygemeldt, efter at kommunen havde opfordret hende til det og til at afvikle forretningen. Hun blev først sygemeldt på fuld tid i begyndelsen af 2010, da hun ikke troede, at hun kunne blive det, når hun var selvstændig.

Den 5. juli 2010 benyttede hun en maskine ved en fysioterapeut, som på grund af en fejl smækkede op i hendes ryg og gav hende en umiddelbar forværring af hendes symptomer. Hun kom herefter til en piskesmældsspecialist, som hjalp hende, så hun ikke fik yderligere smerter. Hun har også fået krani- osakralterapi, som hjalp på hendes almene tilstand. I dag har hun nakkesmerter, hovedpine, koncentrationsbesvær, træthed og smerter, der stråler ud i armen. Hun har ikke fremsat erstatningskrav over for fysioterapeuten.

Hun havde lavet budget for sin forretning, men havde ikke forventet og budgetteret med et overskud. Hun har altid boet i [redacted] og kendte mange i byen, og der havde tidligere været en forretning i byen som hendes. Hun troede derfor, at forretningen ville gå godt. Der var underskud i forretningen i 2009. Hendes første revisor døde, så årsrapport blev lavet senere af en anden revisor. Hun havde et indestående i banken på 72.000 kr., da hun startede forretningen, og hun fik desuden et forskud på arv fra sin mor. Hun mistede 300.000 - 400.000 kr. på forretningen. Hun afleverede alle papirer og mapper til sin advokat, da forretningen lukkede. Hun er nu ansat i et fleksjob på kontor, hvor hun står op og arbejder ved et hæve/sænke-bord.

Parternes synspunkter

[redacted] har som anført i sit påstandsdokument gjort gældende, at [redacted] som lovpligtigt ansvarsforsikrings-selskab for skadevolder er forpligtet til at betale hende godtgørelse og erstatning i overensstemmelse med påstanden for de varige følger, som hun er blevet påført som følge af trafikulykken den 19. juli 2008.

Ifølge færdselslovens § 101, stk. 1, gælder der objektivt ansvar for skader forvoldt af motorkøretøjer. [redacted] hæfter derfor på objektivt grundlag for den del af [redacted] personskade, som måtte skyldes sammenstødet mellem [redacted] og det bagfrakommende køretøj.

Det gøres således gældende, at [redacted] har krav på godtgørelse for svie og smerte, idet det på baggrund af sagens lægelige og kommunale akter er dokumenteret, at hun har en sygeperiode svarende til den i stævningen fastsatte.

Det gøres endvidere gældende, at [REDACTED] er blevet påført dels et varigt mén på 8 % og dels et erhvervsevnetab på 50 % i overensstemmelse med Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vejledende udtalelser af 21. november 2011 og 28. december 2015.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har til brug for sin udtalelse i henhold til EAL § 10 haft sagen forelagt styrelsens neurologiske speciallægekonsulent og efterfølgende vurderet den erstatningsretlige årsagssammenhæng og foretaget udmåling af henholdsvis det varige mén og erhvervsevnetab som følge af trafikulykken.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring besidder en særlige ekspertise og kompetence til at vurdere méngrad og erhvervsevnetab i henhold til lov om erstatningsansvar, og er derfor af lovgiver udpeget som særligt sagkyndigt organ. Ifølge fast højesteretspraksis kræver det et særligt, fornødent og sikkert grundlag at tilsidesætte disse vurderinger fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring. Det er [REDACTED] der skal bevise og godtgøre, at der foreligger et sådant fornødent og sikkert grundlag.

Vurderingen af årsagssammenhæng er en erstatningsretlig juridisk vurdering, der baserer sig på Arbejdsmarkedets Erhvervssikring og domstolenes gennemgang af de samlede lægelige, økonomiske og sociale akter.

[REDACTED] har endvidere gjort gældende, at Retslægerådets lægefaglige skøn af 27. februar 2014 og 8. juli 2014 ikke kan anvendes til at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings erstatningsretlige vurdering. Tværtimod afviser Retslægerådet ikke, at der kan være en sammenhæng mellem ulykken og de efterfølgende nakkegener.

Der foreligger derfor intet grundlag for at tilsidesætte Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering, og [REDACTED] har ikke ført det fornødne bevis.

Den indhentede skønserklæring kan heller ikke tjene som bevis for, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings vurdering er forkert. Der er tale om en teknisk og ikke lægefaglig vurdering.

[REDACTED] har som anført i sit påstandsdokument gjort gældende, at det bestrides, at færdselsuheldet den 19. juli 2008 har påført [REDACTED] gener og erhvervsevnetab som forudsat i Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelser.

Det er således ikke godtgjort, at [REDACTED] gener udelukkende eller i det væsentlige kan henføres til påvirkninger fra lavenergi-traumet den 19. juli 2008, og hendes inkapacitet synes overvejende at måtte henføres til gener, der kan relateres til hendes oplevelse af hjerteproblemer efter opstart med egen forretning i august 2008. Det er således [REDACTED] opfattelse, at den overvejende del af [REDACTED] multi-

ge inkapacitet må henføres til denne oplevelse og den deraf følgende psykiske påvirkning.

På baggrund af Retslægerådets besvarelser har [REDACTED] ikke løftet sin bevisbyrde for, at der er årsagssammenhæng mellem uheldet den 19. juli 2008 og de helbredsmæssige gener, som ligger til grund for Arbejdsskadestyrelsens fastsættelse af erhvervsevnetabet og méngraden.

Ved det nævnte uheld holdt den bil, [REDACTED] var fører af, stille for rødt lys. [REDACTED] forsikringstager var i færd med at standse for det røde lys, da hendes bil blev påkørt bagfra og presset op i [REDACTED] bil. Ved sammenstødet revnede plastbagkofangeren på [REDACTED] bil, og denne samt en baglygte måtte efter uheldet skiftes. [REDACTED] bils karosseri tog ikke skade.

Den hastighedsændring, der måtte kunne have påvirket [REDACTED] hoved-/halsregion, må anses som værende så beskednen, at den ikke opfylder forudsætningen om, at en traumemekanisme med følgevirkninger svarende til de, der er angivet af [REDACTED] kræver "en vis styrke". Det gøres gældende, at påvirkningen har været beskednen og i nærheden af bagatelgrænsen og således ikke egnet til at påføre en person varige invaliderende nakkegener som angivet af [REDACTED]

Der blev da også efter uheldet alene konstateret beskedne fysiske symptomer (bilag 3), der dog få måneder senere opleves som havende en betydelig større styrke, jf. [REDACTED] angivelser i forbindelse med speciallægeundersøgelse et par måneder senere (bilag 5). Der er efter uheldet alene konstateret meget beskedne fysiske symptomer, og generne fra nakken synes i overensstemmelse med det forventelige at være aftaget, jf. herom tillige beskrivelsen i fysioterapeutens journal (bilag I). [REDACTED] uspecifikke symptomer kan tvangsfrit forklares ud fra psykosociale omstændigheder eller andre konkurrerende forhold, herunder den påvirkning, hun var udsat for hos fysioterapeuten den 5. juli 2010 og/eller andre uoplyste omstændigheder.

[REDACTED] har kun i stærkt begrænset omfang efterkommet de af [REDACTED] i svarskriftet og senere fremsatte opfordringer. Det gøres gældende, at dette materiale ville kunne bestyrke [REDACTED] antagelse om konkurrerende momenter, og den manglende fremskaffelse af materialet bør tillægges bevismæssig skadevirkning, jf. princippet i retsplejelovens § 344, stk. 2.

Nakkespændinger, som de [REDACTED] angav ved første lægebesøg efter hændelsen, er almindeligt forekommende i den danske befolkning også hos personer, der ikke har været udsat for traumer, og det er

almindeligt antaget, at årsager til smertetilstande som [redacted] kan være mange og komplekse, og at det er forbundet med stor usikkerhed at fastslå årsagen til en sådan udvikling, der som nævnt tvangfrit kan forklares som et udslag af psykosociale omstændigheder.

Retslægerådet har i ovennævnte besvarelser givet udtryk for, at der "kan" være en sammenhæng mellem ulykkestilfældet og [redacted] nakkegener (svar B), men har samtidig påvist, at [redacted] har en lang række ikke-nakkerelaterede uspecifikke symptomer, der tvangfrit kan forklares med hendes præmorbide psykosociale belastninger. Retslægerådet fastslår videre, at en lang række af de gener, [redacted] påberåber sig, må henføres til andre forhold og angiver blandt andet, at der ikke er grundlag for at fastslå, at hun som følge af uheldet, som påstået, er blevet kognitivt reduceret (svar J), således som også forudsat af Arbejdsskadestyrelsen i ovennævnte vejledende udtalelser. Det bemærkes i så henseende, at det almindeligvis antages at være af vigtighed, at der i forbindelse med den lægelige udredning gives retvisende oplysninger om den påståede udløsende hændelse, hvortil bemærkes, at [redacted] seneste angivelser i forhold til det i øvrigt foreliggende må forekomme stærkt overdrevne, jf. herom oplysninger i speciallægeerklæringen udarbejdet af speciallæge Niels Sunde (bilag 8, s. 2). Der er således ikke - heller ikke selvom Arbejdsskadestyrelsen finder, at en årsagssammenhæng er "sandsynliggjort" - holdepunkter for at fastslå, at der er ført det fornødne bevis for en årsagssammenhæng, hvortil bemærkes, at der ikke, som det synes forudsat i Arbejdsskadestyrelsens vejledende udtalelse, er grundlag for at anvende en bevislempelsesregel svarende til arbejdsskadesikringslovens § 12, stk. 2.

Såfremt det måtte blive lagt til grund, at [redacted] har vedvarende nakkegener efter færdselshændelsen den 19. juli 2008, gøres det gældende, at sådanne må henføres til den tredje bils påkørsel og den påvirkning af [redacted] bil, denne påkørsel udløste.

Størrelsen af det rejste krav bestrides som udokumenteret. Det bestrides, at [redacted] i de angivne sygeperioder har været sygemeldt på grund af følger, der kan relateres til færdselsuheldet. Det bestrides, at der er grundlag for at antage, at [redacted] har mistet indtjening i den påståede periode, jf. herom nærmere nedenfor under omtale af erhvervsevnetabserstatningskravet. Det bestrides, at der er grundlag for at udmåle et varigt mén til 8 %. I det mindste må en del af [redacted] gener henføres til andre forhold. For så vidt angår erhvervsevnetabserstatningen bestrides det, at der er grundlag for at fastsætte erhvervsevnetabsprocenten til 50.

Opgørelsen af årslønnen bestrides som udokumenteret. [redacted] ophørte med lønnet beskæftigelse den 30. april 2008, og årslønnen bør derfor opgøres på grundlag af den forventede indtjening i hendes ny-

startede selvstændige virksomhed. Det er ikke godtgjort, at [REDACTED] i denne virksomhed ville kunne have oppebåret en årsløn, der blot tilnærmelsesvis modsvarer den lønindtjening, hun havde i tiden op til etableringen af selvstændig virksomhed, og de foreliggende oplysninger (bilag X - AJ) giver ingen indikation for et nævneværdigt indtjeningspotentiale i virksomheden. [REDACTED] ses ikke at have søgt et sådant dokumenteret, heller ikke ved fremlæggelse af regnskaber eller regnskabstal fra lignende virksomheder eller statistiske oplysninger.

Rettenes begrundelse og afgørelse

Ved færdselsuheldet den 19. juli 2008 blev [REDACTED] bil påkørt bagfra af en bil, som var ansvarsforsikret i [REDACTED]. [REDACTED] er derfor erstatningsansvarlig for de personskader, som påkørslen måtte have forvoldt [REDACTED] jf. færdselslovens § 101, stk. 1.

Efter bevisførelsen lægges det til grund, at [REDACTED] forud for uheldet var rask og havde arbejdet på fuld tid, og at hun i dag er ansat på deltid i et fleksjob med skånehensyn på grund af en varig nedsættelse af hendes arbejdsevne som følge af en kronisk smertetilstand.

Ved vurderingen af, om der er årsagsforbindelse mellem færdselsuheldet og den kroniske smertetilstand må der dels lægges vægt på oplysningerne om uheldets karakter, de umiddelbare gener efter uheldet samt karakteren og omfanget af de gener, som ligger til grund for hendes senere sygeperioder, mén og nedsatte erhvervsevne.

Efter [REDACTED] forklaring om uheldet, oplysningerne om de involverede bilers skader og skønsmandens erklæring lægger retten til grund, at der var tale om en eller to påkørsler med lav hastighed, og at [REDACTED] ikke er blevet udsat for en sådan kraftpåvirkning af nakken, som normalt forudsættes ved et whiplash-traume.

Efter de lægelige oplysningerne fra 2008 fik [REDACTED] kort efter ulykken smerter i nakken og ømme nakkemusklér og blev henvist til neurolog. Neurologen afsluttede behandlingen i januar 2009, efter [REDACTED] havde fået behandlinger med akupunktur og kraniosakralterapi med god virkning. Der er ingen oplysninger om sygefravær før den 1. september 2009, hvor hun blev deltidssygemeldt.

Der er ikke ved lægeundersøgelser og billeddiagnostik fundet forandringer i halshvirvelsøjlen, og det må efter Retslægerådets erklæringer lægges til grund, at den ømhed i nakke og nakkemuskulatur samt indskrænket bevægelighed i halshvirvelsøjlen, som blev fundet ved neurologisk undersøgelse i september 2012, er uspecifikke fænomener, som ikke kan tages til indtægt for relation til ulykken. Efter Retslægerådets vurderinger er det ikke sand-

synliggjort, at [redacted] respirationsproblemer og hjerteanfald, der ikke er sædvanlige følger af et whiplash-traume, og de symptomer, som først er opstået omkring et år efter ulykken eller senere, har en sammenhæng med ulykken. Selvom Retslægerådet skønner, at der kan være en sammenhæng mellem ulykkestilfældet og [redacted] [redacted] efterfølgende nakkegener, har rådet ikke fastslået nogen præcis relation.

På den baggrund finder retten ikke, at [redacted] har ført det fornødne bevis for, at der er årsagsforbindelse mellem færdselsuheldet den 19. juli 2008 og de lidelser, der ligger til grund for hendes sygeperioder, mén og nedsatte erhvervsevne. Da vurdering af årsagssammenhæng hører under Retslægerådets kompetence, findes Arbejdsskadestyrelsens udtalelser herom ikke at kunne føre til et andet resultat.

[redacted] krav på svie og smerte-godtgørelse, godtgørelse for varigt mén og erstatning for erhvervsevnetab tages derfor ikke til følge.

Da [redacted] egne omkostninger overstiger retshjælpsforsikringens dækningsmaksimum, skal statskassen betale sagens omkostninger til [redacted] med 160.500 kr. Beløbet dækker [redacted] udgifter til syn og skøn på 20.500 kr. og rimelige udgifter til advokatbistand med tillæg af moms, da [redacted] har oplyst ikke at være momsregistreret.

Retten har lagt vægt på sagens udfald, økonomiske værdi og omfang, herunder at sagen har været forelagt for Retslægerådet og Arbejdsskadestyrelsen.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, [redacted] frifindes.

Statskassen skal inden 14 dage betale sagens omkostninger til sagsøgte med 160.500 kr.

Eva Skov
dommer

Udskriftens rigtighed bekræftes.

Retten i Randers, den 15. august 2017.

Camilla Mølgaard, retsassistent

